УДК 378: [37.011.3-051:78]

В. М. Міщанчук,
Криворізький педагогічний інститут
ДВНЗ «Криворізький національний університет»

ПРОБЛЕМА ЄДНОСТІ РАЦІОНАЛЬНОГО Й ЕМОЦІЙНОГО У ПРОЦЕСІ МУЗИЧНО-ВИКОНАВСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ МУЗИКИ

У підготовці майбутніх учителів музики важливу роль відіграє взаємодія

раціональних та емоційних чинників особистості. Так, використання логічних засобів усвідомлення змісту художнього твору в поєднанні з почуттєвими аспектами психічного життя майбутнього фахівця музичного мистецтва дозволить осягнути складну сутність художніх образів і відтворити їх у процесі музично-виконавської діяльності, сприятиме більш повному розкриттю потенційних здібностей і можливостей особистості.

Проблема єдності раціонального й емоційного знайшла своє відображення у працях О. Апраксіної, Б. Асаф'єва, Л. Горюнової, Г. Падалки, Т. Рейзенкінд. О. Рудницької, В. Шацької та ін. Дослідниця О. Рудницька уважає, що характерною вимогою у вивченні художніх дисциплін є досягнення єдності емоційного та раціонального. Надання переваги лише словесно-пояснювальним методам у процесі художнього пізнання, набуттю спеціальних мистецьких знань та вмінь і неналежна увага до емоційних реакцій особистості, її індивідуальних міркувань та суджень не сприятиме досягненню людиною високого духовного розвитку [4, с. 25-26].

На думку Г. Падалки, формування художніх понять і суджень, мистецьких поглядів, естетичного світогляду повинно відбуватись паралельно із розвитком художніх емоцій студентів. Як зазначає науковець, у процесі музично-виконавської підготовки не можна почуття розглядати окремо від раціонального усвідомлення змісту музичного твору й тому наголошує на активізації логічних підходів, стимулюванні естетичних переживань майбутніх учителів музики [3, с. 79-80].

Академік В. Шацька у своїх дослідженнях також наголошує на тому, що в музичному навчанні важливу роль відіграє єдність раціональних підходів та емоційних відгуків, переживань особистості. У художньому пізнанні звернення уваги лише на один із компонентів музичного мистецтва може призвести до спотвореного розуміння змісту художнього твору [3, с. 80].

Свою думку щодо єдності емоційного і раціонального у професійному становленні майбутніх вчителів музики висловлює А. Козир, яка справедливо уважає, що музичне мистецтво, здійснюючи цілісний вплив на особистість дозволяє розвивати в єдності емоційну сторону особистості та її волю, думки й таким чином відображається у виявленні певних суттєвих ознак, елементів та деталей музичного твору поряд із транляцією його змісту через внутрішні емоції [2, с. 27].

За Є. Федоровим, злагоджена робота інтелектуальної та емоційної сторони особистості в процесі музично-виконавської підготовки майбутніх учителів музики впливає на успішну реалізацію творчого задуму музичного твору. Так, значну роль у виконавській діяльності відіграє рівень емоційного збудження. Дослідник зазначає, що кожна особистість має свій оптимальний рівень емоційного збудження. Якщо майбутній учитель музики перетинає кордон цього оптимального рівня, то керувати виконавським процесом стає складно, відбувається дискоординація думок, послаблюється воля і виконання стає сумбурним та гарячкуватим. Неяскравим і нецікавим воно буде й тоді, коли рівень емоційного збудження не досягає оптимальних кордонів. На думку Є. Федорова, досягнення особистістю оптимального рівня емоційного

збудження сприятиме виникненню особливого стану творчого підйому – натхнення. Під час натхнення активізуються всі творчі здібності особистості, спрямовані на розв'язання поставлених художніх завдань. На досягнення результату в процесі виконання музичних творів емоційна й інтелектуальна сторони психіки об'єднуються і рухаються в одному напрямку [5, с. 113-114].

Щодо створення викладачем у себе оптимального внутрішнього стану з відповідними рівнем емоційного збудження наголошує і Н. Євстігнєєва. Оптимальний рівень емоційного збудження сприятиме підвищенню ефективності діяльності й досягненню майбутнім учителем найвищих результатів. Дослідниця виокремлює чинники, які впливають на створення означеного феномену: характер діяльності, умови її перебігу, індивідуальність учителя та рівень саморегуляції [1].

Отже, взаємодія раціональних та емоційних чинників у процесі музично-виконавської підготовки майбутніх учителів музики сприятиме проникненню у глибини музичних творів, розкриттю змісту, створенню оригінальних неповторних образів композицій та їх відтворенню у живому звучанні для передавання слухацькій аудиторії.

Література

1. Євстігнєєва Н. Психолого-педагогічна проблема формування довільної саморегуляції вчителя / Н. Євстігнєєва // Педагогіка і психологія професійної освіти : [науково-методичний журнал]. – Львів. – 2007. – № 2. – С. 114-122.

2. Козир А. В. Вступ до акмеології мистецької освіти : [навч.-методич. посіб.] / А. В. Козир, В. І. Федоришин. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2012. – 263 с.

3. Падалка Г. М. Педагогіка мистецтва (Теорія і методика викладання мистецьких дисциплін) / Галина Микитівна Падалка. – К. : Освіта Україна, 2008. – 274 с.

4. Рудницька О. П. Педагогіка : загальна та мистецька : [навч. посібник] / О. П. Рудницька. – К. : ТОВ «Інртерпроф», 2002. – 270 с.

5. Федоров Е. К вопросу об эстрадном волнении : [труды ГМПИ им. Гнесиных] / Е. К. Федоров. – М., 1979. – Вып. 43. – С. 107-118.